

Et annet blikk på Koranen

Hvem?

Irshad Manji, muslimsk forfatter og feminist, professor og menneskerettighetsforkjemper.

Hvorfor?

Deltar på globalt forum for fred og ytringsfrihet i Oslo 3.–5. juni.

Tekst: **KJERSTI FLAA**
Foto: **TARA TODAS-WHITEHIL**

– Du forlot madrasskolen i protest da du bare var ni år. Hvorfor?

– Fordi de serverte meg løgner, som jeg nektet å tro på. Men selv om jeg forlot skolen, betydde det ikke at jeg forlot min Gud. Jeg studerte islam i 20 år på egen hånd. Det var sånn jeg fant ut om den kritiske tenkningen.

– Hva går den kritiske tenkningen ut på?

– At Koranen inneholder tre ganger så mange vers som oppfordrer muslimer til å tenke kritisk, analysere og reflektere enn vers som forteller oss blindt hva som er rett og galt. Kritisk tankegang var en gang så tradisjonelt i muslimsk tro at det finnes et eget ord for det; ijthad.

– Hvordan bruker du ijthad i kampen for menneskerettigheter?

– For eksempel da jeg laget et TV-intervju med doktor Muhammed Al-Hindi, den politiske lederen for Islamsk Jihad i Gaza. Jeg ba ham vise meg hvor i Koranen det står at det er greit å ofre sitt eget liv for en høyere sak. Han sa det sto overalt. Så begynte han å

«Vi har ytringsfrihet, hvordan kan jeg snu ryggen til et sånt privilegium?»

lete. Han bladde og bladde. Til slutt hentet han inn to assistenter, som gikk gjennom Koranen og fant frem et vers. Det hadde ingenting med temaet å gjøre.

– **Hvorfor tror du Al-Hindi lot seg intervjuet av en kritiker som deg i utgangspunktet, du som både har skrevet boken *Hva er galt med islam?* og laget dokumentarfilmen *Faith Without Fear*?**

– Jeg lurte også på det, så etterpå spurte jeg oversetteren om hvorfor han trodde at Al-Hindi hadde sagt ja til intervjuet. Han sa: «Han regnet vel med at du bare var nok en dum journalist fra Vesten.» «Du er den første som noen gang har spurt ham om bevis for det han driver med.» Det minnet meg om at det ikke bare er muslimer som trenger ijthad – men også folk i mediene. Selv i vårt åpne samfunn føler man frykten for å spørre de enkle spørsmålene.

– **Hvordan kan unge, liberale muslimer bruke ijthad for å fremme sine rettigheter?**

– For eksempel muslimer som forelsker seg i ikke-muslimer. De tror de må oppgi troen sin for å beholde kjærligheten. Jeg tok med spørsmålet til en imam i USA og ba ham utøve ijthad og oppdatere de delene av Koranen som er blitt brukt for å stoppe ekteskap på tvers av trosretninger. Han ga meg et tosidert forsvar for slike ekteskap fra et islamsk ståsted. Jeg la det ut på websiden min, og nå kan dokumentet lastes ned på 21 språk. Jeg er blitt kontaktet av masse kvinner i USA og i Europa, som sier at dokumentet har reddet dem fra tvangsekteskap.

– **Hva med imamen – kom han i trøbbel?**

– Nei, absolutt ikke. Han er en imam. Han vier faktisk folk i slike ekteskap når han har tid.

– **Hvordan kan kvinnene i strenge, islamske samfunn bruke ijthad for å fremme sine rettigheter, uten å være redd for reprimander?**

– Profet Muhammeds første kone Khadija var en velstående forretningskvinne,

som profeten selv jobbet for i mange år. Dette argumentet har fungert i Sørøst-Asia, der kvinnene er blitt tilbudt mikrolån. De sa til mennene sine: «Jeg vet at du gror skjegg fordi det var det profeten gjorde, men husker du også at profeten hadde en forretningskvinne som kone? Så hvis du skal følge islamsk tradisjon og gå i profetens fotspor, så må du også tillate meg å jobbe for meg selv.» Dette argumentet har gjort underverker.

– **Men hvordan skal det forandre kulturelle tradisjoner?**

– Økonomisk utvikling medfører kulturelle forandringer. Alle studier som tidligere er gjort i slike samfunn, indikerer at kvinnenes stilling er den avgjørende faktoren for kulturelle forandringer. Jeg prøver ikke å overbevise muslimer om å importere fremmede tradisjoner. Jeg minner dem bare på at islam en gang hadde fine tradisjoner, som vi kan ta frem igjen.

– **Hvordan reagerer konservative muslimer på dine innspill?**

– Jeg får dødstrusler flere ganger i uken. Og moren min spør meg: «Kan du tenke deg hvordan mitt liv kommer til å være uten deg?» Det er grunnen til at jeg selv har valgt ikke å få barn. Men vi lever i et samfunn med ytringsfrihet, hvordan kan jeg snu ryggen til et sånt privilegium?

– **For øyeblikket holder du på med prosjektet «Moral Courage Conversations», en rekke offentlige intervjuer med fremtredende mediepersonligheter som Salman Rushdie og Christiane Amanpour (CNN). Du har vært i Norge to ganger før. Hva skal du gjøre denne gangen?**

– Vi skal blant annet diskutere hvor grensen går for sensur når det kommer til religion. Vi spør om hvorfor så mange føler at deres stolthet og ære blir forsmådd når noen stiller kritiske spørsmål. Jeg skal debattere med Tariq Ramadan om retten til å kritisere religion.

a-magasinet@aftenposten.no

BJØRN EGIL HALVORSEN
Journalist i Aften

Vettskremt

Hvor er Severin Suveren når du virkelig trenger ham?

Spørsmålet dukket opp idet Jon Blund ble begravd i et buldreskred av trommesoloer, akkompagnert av en hissig storm av svenske skjellsord fra det krangleverne paret på gaten utenfor soverommet.

Det var årets varmeste døgn hittil, meldte meteorologene. Nærområdet var igjen blitt en symbiose av løssluppen grillfestival og sirkus i anarkistisk oppløsning.

Hva det har med Severin å gjøre? Bi litt.

Fjellvettreglene ble lansert for litt over 40 år siden. Et utvalg ble satt ned etter en ulykkesvinter av de sjeldne og meislet etter hvert ut «aksjon fjellvett». Siden har de ni fornuftspunktene fulgt oss som en påminnelse om at forholdsregler må tas når den voldsomme norske fjellheimen forener krefter med lunefullt vintervær.

La det være klart – jeg liker både øl, musikk og grillmat. Men etter en del år med nærkontakt av første grad med en av Oslos populære parker, konkluderer jeg bare med at det kanskje også trengs noen regler for når den voldsomme norske drikkekulturen forener krefter med pirrende sommervind. Her er et utkast:

Legg ikke ut på tur uten å vurdere: Kanskje jeg skal nøyte meg med et ensifret antall enheter alkohol i kveld?

Ha alltid med ryggsekk og det utstyret sommeren krever, men legg igjen rare fløyter og bongotrommer hjemme.

Lytt til erfarne folk, som vet at «Fairytale» kun bør nynnes, aldri synges høyt og surt i offentlighet etter midnatt.

Gjør ditt fornuddne i tide – det er ingen skam å bruke offentlige toaletter.

Vis respekt for skjønnhetssøvn, husvegger og blomsterbed.

Meld fra til sidemannen hvis han/hun skulle bomme på søppelkassen.

Spar på kreftene. Ikke grav deg ned, men dra hjem i tide.

Bruk gjerne kart og kompass for å navigere til en innefest når det kumrer.

Gå ikke alene. Ta taxi.

Derfor, Severin, finn frem bermudashorts og fluktstol. Du har en sommerjobb å gjøre. Og ikke skyld på den hersens uflaksen.

a-magasinet@aftenposten.no

Vis respekt for skjønnhetssøvn